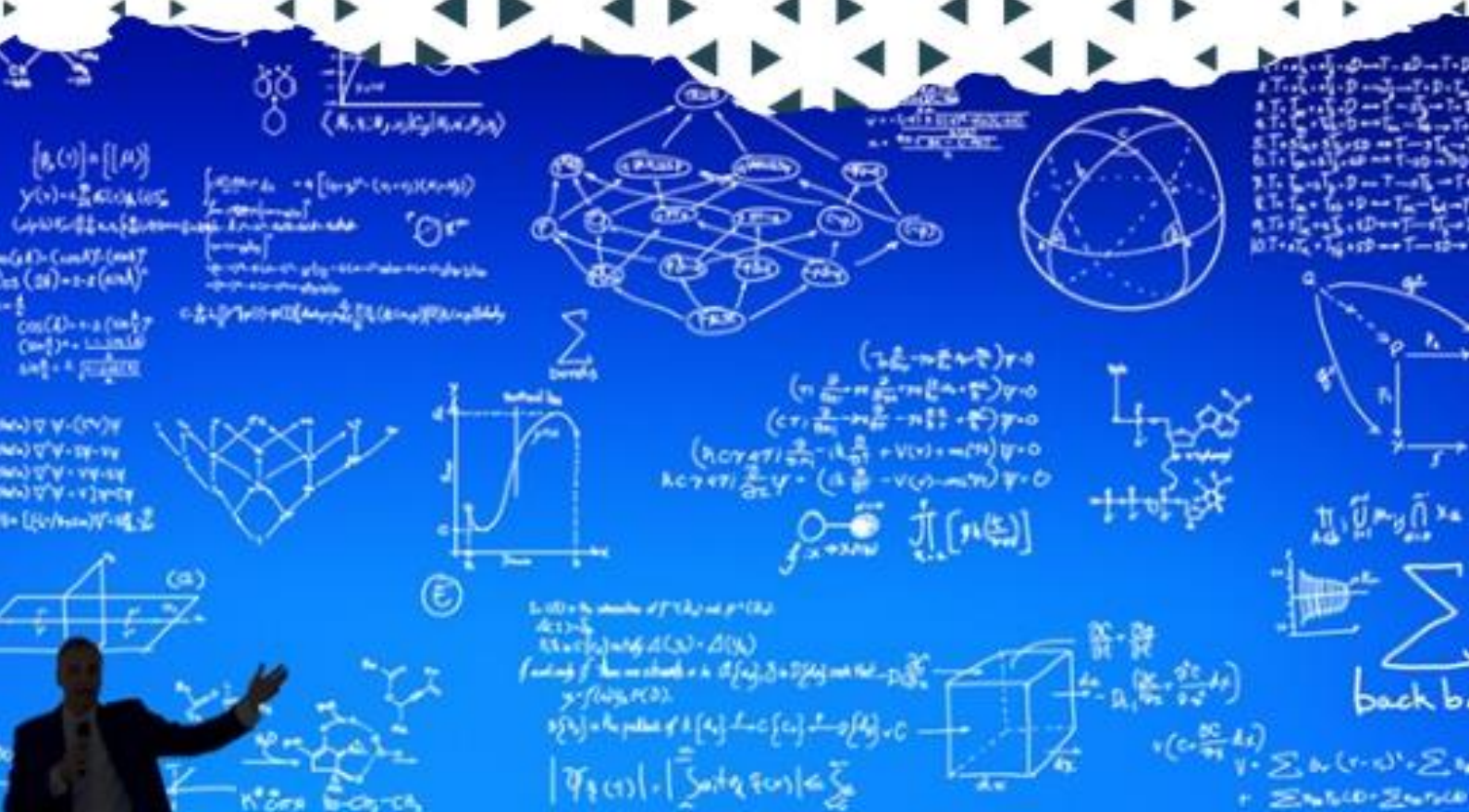

INNOVATIVE WORLD
Ilmiy tadqiqotlar markazi

ZAMONAVIY ILM-FAN VA TA'LIM: MUAMMO VA YECHIMLAR ILMIY-AMALIY KONFERENSIYA

+998335668868

<https://innoworld.net>

Google Scholar doi

zenodo

OpenAIRE

2025

**«INNOVATIVE WORLD» ILMIY TADQIQOTLARNI QO'LLAB-
QUVVATLASH MARKAZI**

**«ZAMONAVIY ILM-FAN VA TADQIQOTLAR: MUAMMO VA
YECHIMLAR» NOMLI 2025-YIL № 4-SONLI ILMIY, MASOFAVIY,
ONLAYN KONFERENSIYASI**

**ILMIY-ONLAYN KONFERENSIYA TO'PLAMI
СБОРНИК НАУЧНЫХ-ОНЛАЙН КОНФЕРЕНЦИЙ
SCIENTIFIC-ONLINE CONFERENCE COLLECTION**

Google Scholar

ResearchGate

zenodo

ADVANCED SCIENCE INDEX

Directory of Research Journals Indexing

www.innoworld.net

O'ZBEKISTON-2025

Volume 2 Issue 4 | 2025 |

+99894 5668868 | @Anvarbek_PhD

Page | 2

Yangi O'zbekiston va Markaziy Osiyo davlatlari bilan amaliy hamkorlikning mustahkamlanishi.

Nuriddinov Manasbek Nasriddin o'g'li

Namangan Davlat universiteti tadqiqotchisi

Email: nuriddinovmanasbek2@gmail.com

Kirish. Yangi O'zbekiston tashqi siyosatida Markaziy Osiyo davlatlari bilan amaliy hamkorlikni mustahkamlash ustuvor yo'nalishlardan biri hisoblanadi. Mintaqaviy integratsiya, iqtisodiy rivojlanish, savdo-iqtisodiy aloqalarni kengaytirish, shuningdek, madaniy va gumanitar sohalarda hamkorlikni rivojlantirish mamlakatning uzoq muddatli strategik maqsadlaridan biridir. Bu jarayon mintaqadagi barqarorlikni oshirish, xalqlar o'rtasidagi o'zaro ishonch va hamkorlikni mustahkamlashga xizmat qiladi. Shu nuqtai nazardan, Yangi O'zbekistonning tashqi siyosiy tashabbuslari mintaqaviy hamkorlikni nafaqat kengaytirish, balki sifat jihatdan yangi bosqichga olib chiqishga imkon yaratadi.

Kalit so'zlar: Yangi O'zbekiston, Markaziy Osiyo plyus, integratsiya, iqtisodiyot, chegara masalalari, sammitlar, gumanitar aloqalar

Introduction. In its foreign policy, New Uzbekistan prioritizes strengthening practical cooperation with Central Asian countries. Regional integration, economic development, the expansion of trade and economic relations, as well as cooperation in cultural and humanitarian fields are among the country's long-term strategic goals. This process contributes to enhancing regional stability, strengthening mutual trust and cooperation among the peoples. From this perspective, New Uzbekistan's foreign policy initiatives provide opportunities not only to expand regional cooperation but also to elevate it to a qualitatively new level.

Keywords: New Uzbekistan, Central Asia Plus, integration, economy, border issues, summits, humanitarian relations

Аннотация. Во внешней политике Новый Узбекистан придает первостепенное значение укреплению практического сотрудничества с государствами Центральной Азии. Региональная интеграция, экономическое развитие, расширение торгово-экономических связей, а также сотрудничество в культурной и гуманитарной сферах являются одними из долгосрочных стратегических целей страны. Этот процесс способствует повышению региональной стабильности, укреплению взаимного доверия и сотрудничества между народами. С этой точки зрения внешнеполитические инициативы Нового Узбекистана создают возможности не только для расширения регионального сотрудничества, но и для выведения его на качественно новый уровень.

Ключевые слова: Новый Узбекистан, Центральная Азия Плюс, интеграция, экономика, пограничные вопросы, саммиты, гуманитарные отношения

Yangi O'zbekiston davrida Markaziy Osiyo davlatlari bilan amaliy hamkorlikni mustahkamlash tashqi siyosatning ustuvor yo'nalishlaridan biriga aylandi. Mintaqada o'zaro ishonch, yaxshi qo'shnichilik va konstruktiv muloqot tamoyillariga asoslangan yangi diplomatik muhit shakllanib bormoqda. Ushbu jarayon avvalo davlatlar o'rtasidagi siyosiy aloqalarning faollashuvi, chegaradosh hududlarda iqtisodiy va ijtimoiy loyihalarning kengayishi, transport-logistika tizimining yaxlit mintaqaviy modelini yaratishga qaratilgan tashabbuslarning kuchayishi orqali namoyon bo'lmoqda. Markaziy Osiyo davlatlari orasidagi munosabatlar yangi bosqichni boshladi desak mubolag'a bo'lmaydi. Birinchi Prezidentimiz Islom Abdug'aniyevich Karimov Markaziy Osiyo davlatlari bilan aloqalari haqida shunday ta'kidlagan edi " Biz jahondagi barcha mamlakatlar, avvalo, yaqin qo'shnilarimiz bo'lgan Turkmaniston, Qozog'iston, Qirg'iziston, Tojikiston va boshqa davlatlar bilan yaxshi qo'shnichilik va o'zaro do'stlik aloqalarini har tomonlama mustahkamlashni o'zimizning ustuvor vazifamiz deb bilamiz. Biz qo'shnilarimiz bilan raqobat qilish emas, ak-sincha, hamkorlik qilish yo'lini izchil davom ettira-miz. Takror aytaman, qo'shnilarimiz bilan raqobat emas, o'zaro manfaatli hamkorlikni yanada rivojlantiramiz. Qo'shnimizning yutug'i bu bizning ham yutug'imiz. Ularning tinch va farovon hayoti butun mintaqamizda tinchlik va barqarorlikni saqlashning garovi deb bilamiz " [1]. Shu ma'noda, O'zbekiston yaqin qo'shnilar bilan o'zaro manfaatli hamkorlikni nafaqat bugungi kun talabi, balki mintaqa kelajagini barqaror va xavfsiz rivojlantirishning strategik omili sifatida ko'radi. Mintaqadagi har bir davlatning ravnaqi, iqtisodiy salohiyati va ijtimoiy farovonligi umumiy makon – Markaziy Osiyo taraqqiyotiga bevosita ta'sir ko'rsatishi tabiiydir. Shuning uchun ham, O'zbekiston o'z tashqi siyosatida pragmatizm, ochiqlik va konstruktiv hamkorlik mezonlariga tayanib, o'zaro ishonchni mustahkamlash, barcha dolzarb masalalarga birgalikda yechim topish, mintaqa xavfsizligini mustahkamlash va kelajak avlodlar uchun yanada qulay geosiyosiy muhit yaratishga intilmoqda. 2016 - yildan buyon Markaziy Osiyoga yangi "Markaziy Osiyo ruhi" kirib keldi. Buning asosiy tashabbuskori hurmatli Prezidentimiz Shavkat Mirziyoyev bo'ldi. Yangi O'zbekiston fenomeni xalqni yanada jipslashtirish, yagona makonda qo'shnilar bilan tinch va osoyishta hayot kechirish kabi g'oyalarni o'ziga maqsad qilib olgan edi. Shavkat Mirziyoyev bu fenomen haqida shunday deydi " Ushbu tushuncha mamlakatimizning zamonaviy qiyofasini shakllantirish, yurtimizda demokratik davlat, erkin fuqarolik jamiyatini barpo etish, Uchinchi Renessans poy-devorini yaratish borasidagi islohotlarimizning tayanch g'oyasini ifoda etadi " [2]. Turkiston keyinchalik Markaziy Osiyo bizning, shu makonda yashovchi odamlarning uyidir. Islom Karimov bu haqda shunday deb yozadi "

Turkiston" deganda azaldan faqat kelib chiqishi turkiy bo'lgan xalqlargina emas, balki o'lkaning hamma aholisi nazarda tutiladi " [3]. Mozori, bozori va dini bir bo'lgan Markaziy Osiyo davlatlari orasida yangi "iliqlik" siyosati boshlandi. " 2018 yilda O'zbekiston Prezidenti Shavkat Mirziyoev tashabbusi bilan tashkil etilgan Markaziy Osiyo davlatlari rahbar-larining Maslahat uchrashuvlari mexanizmi alohida ahamiyatga ega. Ushbu platforma mintaqaviy siyosatni muvofiqlashtirish uchun noyob maydonga aylandi" [4]. Markaziy Osiyo davlatlari rahbarlarining Maslahat uchrashuvlari mexanizmi mintaqaviy hamkorlikni mustahkamlashda muhim platformaga aylandi. Ushbu maydon davlatlar o'rtasida ochiq muloqot, o'zaro ishonch va siyosiy pozitsiyalarni muvofiqlashtirish imkonini yaratib, umumiy muammolarni birgalikda hal etish jarayonini tezlashtirmoqda. Qozog'istonning yurtimizdagi favqulodda va muxtor elchisi shunday dedi: "O'zbekiston Respublikasi lideri Shavkat Miromonovich Mirziyoevning maslahatlashuv uchrashuvini o'tkazish bo'yicha yorqin tashabbusi Markaziy Osiyo taqdirini o'zgartirdi". Bu juda adolatli e'tirof. Va bu e'tirof Markaziy Osiyoni katta talafot, katta portlashdan saqlab qolgan natijadir" [5]. Shu jihatdan, bu mexanizm mintaqa barqarorligi va istiqboldagi integratsiyani kuchaytiruvchi amaliy vosita bo'lib xizmat qilmoqda. Hozir kunga qadar Markaziy Osiyo davlatlari o'rtasida sakkizta maslahat uchrashuvlari o'tkazildi.

Davlat	Yil	Shahar
Qozog'iston	2018 - y. 15 - mart	Ostona
O'zbekiston	2019 - y. 29 - noyabr	Toshkent
Qirg'iziston	2020 - y. avgust	Bishkek
Turkmaniston	2021 - y. 6 - avgust	Avaza
Qirg'iziston	2022 - y. 21 - iyul	Cho'lpon Ota
Tojikiston	2023 - y. 14 - sentyabr	Dushanbe
Qozog'iston	2024 - y. 4 - avgust	Ostona
O'zbekiston	2025 - y. 16 - noyabr	Toshkent

Mazkur uchrashuvlar amalda Markaziy Osiyoda "regional multilateralizm"ning yangi shaklini shakllantirib, xavfsizlik, suv-energetika, transport bog'liqligi, iqtisodiy integratsiya hamda ekologik barqarorlik kabi ustuvor yo'nalishlarda tizimli va prognozga asoslangan yondashuvni rivojlantiradi. Natijada, Maslahat uchrashuvlari mintaqa davlatlarining siyosiy koordinatsiya darajasini oshiruvchi, kelajakdagi barqarorlik va rivojlanishning institutsional poydevorini mustahkamlovchi muhim strategik maydon sifatida e'tirof etiladi. Bugunga qadar O'zbekistonning 4 ittifoqchi va 14 strategik sheriklik davlatlari bor. Ittifoqchi davlatlar orasida 2 ta davlat Markaziy Osiyo davlatlaridir. Qirg'iz Respublikasi bilan ham ittifoqchilik shartnomasi imzolash ishlari olib borilmoqda. Bu yutuqlar o'lkadagi mamlakatlarni jipislashtiradi.

Davlat	Strategik sheriklik (y)	Ittifoqchi (y)
Rossiya Federatsiyasi	2004 - y, 16 - iyul	2005 - yil, 14 - noyabr
Qozog'iston Respublikasi	2013 - y, 14 - iyun	2021 - yil, 6 - dekabr

Tojikiston Respublikasi	2018 - y, 17 - avgust	2022 - yil, 2 - iyun
Ozarbayjon Respublikasi		2024 - yil, 23 - avgust

Markaziy Osiyo plyus - formati ham o'z ishini boshlagan. Mintaqa davlatlarining ko'p tomonlama dunyo mamlakatlari bilan hamkorlikdagi faoliyatlari amalga oshirilmoqda. Prezident ta'kidlashicha, ayni paytda "Markaziy Osiyo dunyoning yetakchi davlatlari va birlashmalari bilan bog'laydigan o'ndan ortiq "Markaziy Osiyo plyus" formatlari faoliyat ko'rsatmoqda. Joriy yilning o'zida "Markaziy Osiyo — Yevropa Ittifoqi", "Markaziy Osiyo — Xitoy", "Markaziy Osiyo — Rossiya" va "Markaziy Osiyo — AQSh" sammitlari bo'lib o'tgani mintaqaning global siyosatdagi shiddati va strategik ahamiyati ortib borayotganini tasdiqlaydi" [6]. Buday siyosiy va ko'p tomonlama uchrashuvlar o'zining natijasini bermoqda. Yaqin yillarda bu karrasiga ortadi. Markaziy Osiyo davlatlarining Iqtisodiy rivojlanishi" So'nggi sakkiz yil davomida Markaziy Osiyo mamlakatlarining yalpi ichki mahsu-loti qariyb ikki yarim barobar o'sib, 520 milliard dollarga, tashqi sav-do hajmi esa ikki karradan ziyod ko'payib, 253 milliard dollarga yetdi. Shu bilan birga, mintaqa mamlakatlari o'rtasidagi o'zaro savdo hajmi 2 marta oshib, qariyb 11 milliard dollarga, o'zaro investisiyalar esa 5,6 barobarga yetdi. Birgina mamlakatimizni oladigan bo'lsak, O'zbekistonning mintaqa davlatlari bilan tovar ayirboshlash hajmi 2016 yildagi 2,4 milliard dollardan 2024 yilda 7,2 milliard dollarga yetdi, qo'shma korxonalar soni esa 1800 dan oshdi [7]. Xususan, O'zbekistonning qo'shni davlatlar bilan tovar ayirboshlash hajmining uch barobarga yaqin ko'paygani va qo'shma korxonalar sonining jadal ortishi mintaqaviy iqtisodiyotda o'zaro bog'liqlik kuchayib borayotganidan dalolat beradi. Bu jarayonlar Markaziy Osiyoda barqaror o'sish, iqtisodiy diversifikatsiya va integratsiyaga asoslangan yangi regional muhit shakllanayotganini tasdiqlaydi.

O'zbekiston Respublikasi Milliy statistika qo'mitasi. Tashqi savdo aylanmasi O'zbekiston bilan. 21.08.2025. (yanvar - iyul, mln AQSH dollari)

Davlat	2025 - yil
Qozog'iston	2 636,3
Turkmaniston	586,6
Qirg'iz Respublikasi	504,7
Tojikiston	391,4

SHXT doirasidagi Xitoy - Qig'iziston - O'zbekiston (CKU) va O'zbekiston tashabbusi bilan amalga oshirilayotgan Transafg'on temir yo'llari, Markaziy Osiyo transport logistikani rivojlantirish va eksport hajmini yanada oshirish maqsad qilingan. Mustaqillik yillaridan buyon bahsli masalalardan biri bo'lip kelayotgan chegara masalalari bo'yicha ham muhim qadamlar tashlandi. " 2025 yil mart oyida O'zbekiston, Qirg'iziston va Tojikiston o'rtasi-da uch davlatning chegaralari tu-tashgan nuqta to'g'risidagi Shartnoma va Xo'jand deklaratsiyasining imzolangani tarixiy ahamiyatga molik hodisadir. Buni haqli ravishda olamshumul voqea, deb atash mumkin " [7]. Bu deklaratsiya haqida Prezident Shavkat Mirziyoyev shuni ta'kidladi " Bugun xalqlarimiz uchun

haqiqatan ham katta va uzoq kutilgan bayram. Biz uch davlat chegaralarining tutash nuqtasi haqidagi tarixiy shartnomani imzoladik. Bundan buyon chegaralar birodarlik chiziqlari, yangi imkoniyatlar, bunyodkorlik va hamkorlik makonidir, dedi Prezident [8]. Markaziy Osiyoda suvdan foydalanish borasida ham bir qator ulkan islohotlar amalga oshirildi. Har bir davlatning e'tborini olgan holda bu muammoli vaziyatni barqarorlashtirish maqsadida yechimlarga to'xtaldi. " Suv resurslarini taqsimlash doimiy muloqot va kelishilgan qarorlarni talab qiladigan mavzudur. So'nggi yillarda amalga oshirilayotgan keng ko'lamli loyihalar bu boradagi hamkorlik ishonchni mustahkamlashning haqiqiy vositasiga aylanganidan dalolatdir. O'zbekiston va qo'shni davlatlar o'rtasida kelishuvga erishildi. Qozog'iston va Qirg'iziston Qambarota GES-1 loyihasini amalga oshirish bo'yicha, O'zbekiston va Qirg'iziston o'rtasida Chashma bulog'idan birgalikda foydalanish bo'yicha kelishuv mavjud, Zarafshon daryosida Yovon va Fandaryo GESlarini qurish bo'yicha O'zbekiston va Tojikiston o'rtasida hamkorlik yo'lga qo'yilgan [9].

Chegara masalalarining izchil hal etilishi Markaziy Osiyo davlatlari o'rtasida nafaqat siyosiy ishonchni mustahkamladi, balki gumanitar aloqalar uchun ham keng imkoniyatlar yaratdi. Hududiy barqarorlik sharoitida mamlakatlar o'rtasida madaniy almashinuv, ta'lim va ilmiy hamkorlik, yoshlar diplomatiyasi hamda turizm sohasidagi kooperatsiya jadal rivojlana boshladi. " Gumanitar sohada ham keyingi yillarda aloqalar mustahkamlanmoqda. Markaziy Osiyo yetakchi ayollari muloqoti va Yoshlar platformasi ta'sis etildi, 2022-yildan boshlab rektorlar va olimlar forumlari o'tkazilmoqda, o'zaro madaniyat yillari, ko'rgazmalar, konsertlar va sport tadbirlari muntazam o'tkazilmoqda [10]. Bugungi kunda qo'shni davlatlar orasida qo'shma madaniy festival va ilmiy konferensiyalar tashkil etilayotgani, oliy ta'lim muassasalari o'rtasida akademik mobillik dasturlari kengaygani mintaqadagi gumanitar integratsiyaning yangi bosqichga ko'tarilganidan darak beradi. Shuningdek, chegaralarning ochiqligi xalqlar o'rtasidagi o'zaro munosabatlarni mustahkamlab, tarixiy va madaniy yaqinlikni chuqurlashtirishga xizmat qilmoqda. " Hukumatimiz madaniy hamkorlik bobida ham ko'plab tashabbuslar bilan chikmokda. Jumladan, respublikalar kunlarini o'tkazish, milliy bayramlarni nishonlash ("Manas" eposining 1000 yilligi, Abay tavalludining 150 yilligi va boshqalar) shular katoriga kiradi [11].

Chegara masalalari barqaror va konstruktiv tarzda hal etilgach, iqtisodiy sohada avvalgi davr bilan solishtirganda sezilarli o'sish kuzatildi: savdo va investitsiya imkoniyatlari kengaydi, resurs va texnologiya almashuvi samaradorligi oshdi; ijtimoiy sohada esa xalqlar o'rtasidagi muloqot va o'zaro ishonch oldingisiga nisbatan ancha mustahkamlandi. Shu bilan birga, madaniy va gumanitar faoliyat orqali tarixiy, ma'naviy va madaniy aloqalar chuqurlashib, Markaziy Osiyo davlatlari orasidagi integratsiya va mintaqaviy hamkorlikning istiqbollari nafaqat kengaydi, balki barqaror rivojlanishning ilg'or mexanizmlari bilan mustahkamlandi.

Xulosa. Yangi O'zbekiston va Markaziy Osiyo davlatlari orasidagi amaliy hamkorlik mintaqaning siyosiy, iqtisodiy va gumanitar sohalarda barqaror integratsiyasini ta'minlashda strategik ahamiyatga ega. Iqtisodiy aloqalar sohasida savdo, investitsiya va texnologik hamkorlik kengayib, mintaqaviy iqtisodiy rivojlanish va raqobatbardoshlik darajasini oshirishga xizmat qilmoqda. Shu bilan birga, gumanitar va madaniy faoliyat orqali xalqlar o'rtasidagi tarixiy, ma'naviy va madaniy yaqinlik mustahkamlanib, ta'lim, ilmiy tadqiqotlar, turizm, madaniy almashinuv va yoshlar diplomatiyasi kabi sohalarda yangi imkoniyatlar yuzaga kelmoqda. Bu jarayonlar Markaziy Osiyo davlatlari orasida o'zaro ishonch va muloqotni mustahkamlab, uzoq muddatli hamkorlik va barqaror rivojlanish istiqbollarini yanada kengaytirmoqda. Shu tariqa, Yangi O'zbekistonning tashqi siyosiy va diplomatik tashabbuslari mintaqaviy hamkorlikni nafaqat kengaytirish, balki sifat jihatdan yangi bosqichga olib chiqish, shuningdek, Markaziy Osiyoning barqaror rivojlanishi va integratsiyasi uchun mustahkam poydevor yaratishda muhim rol o'ynamoqda.

Adabiyotlar ro'yhati

1. Shavkat Mirziyoyev. Buyuk kelajagimizni mard va olijanob xalqimiz bilan birga quramiz. -Toshkent. O'zbekiston. -2017. B-8
2. Shavkat Mirziyoyev. Yangi O'zbekiston taraqqiyot strategiyasi. - Toshkent. O'zbekiston. -2023. B-24.
3. Islom Karimov. O'zbekiston XXI asr bo'sag'asida. - Toshkent. O'zbekiston. -1997. B-78
4. O'zbekiston - Qozog'iston: yangi davrda birodarlik, o'zaro xurmat, strategik sheriklik va hamdo'stlik. // Yangi O'zbekiston. - 2025. -14 noyabr. № 235 (1561).
5. Sodiq Safoev. Yangi O'zbekiston diplomatiyasi fenomeni. International Affairs: Politics, Economics, Law. B-15. DOI: 10.63407/611040
6. "Bir tarafning muvaffaqiyati — barchaning yutug'i degan his shakllanmoqda". Shavkat Mirziyoyev — Markaziy Osiyo haqida // www.gazeta.uz , 13. 11. 2025. URL: <https://www.gazeta.uz/oz/2025/11/13/markaziy-osiyo/>
7. Markaziy Osiyo Yangi davr ostonasida // xalq so'zi. -2025. -13 noyabr. № 235 (9130)
8. Azaliy qardosh mamlakatlarimiz o'rtasidagi ishonchli do'stlik va Mustahkam sheriklik munosabatlarining yangi ramzi // Yangi O'zbekiston. -2025. -1 aprel. № 66 (1392)
9. Нацеленность на реальные результаты. Дилором Файзиева // Народное слово. -2025 г. -16 ноябр. № 237 (9081)
10. MARKAZIY OSIYO YANGI DAVR OSTONASIDA // www.president.uz , 13.11.2025 . URL: <https://president.uz/oz/lists/view/8653>